

ресурсу публічної бібліотеки: традиції та новації», «Інноваційні та традиційні форми популяризації літератури», «Європейський союз і Україна».

В районній бібліотеці створені інформаційні зони для надання інтегрованої інформації. Цікаво стали проходити Дні краєзнавства, зокрема «Славетні імена Солонянщини», «Дніпропетровщина — перлина України», «Немає кращої землі, ніж та, що зветься краєм рідним», «Солонянщина — земля талантів», «Вогонь війни у пам'яті навечно». Зберігаючи традиційні масові форми інформування користувачів (Дні інформації, Дні краєзнавства, бібліографічні огляди, інформаційні години, презентації книг, заняття з інформаційної культури) бібліотека починає використовувати і нові нестандартні, такі як огляд-діалог, огляд-презентація, міні-прем'єра новинок літератури, інформаційно-краєзнавча подорож, інформхвилинка, екскурсія-практикум, виставка-інформація, виставка-довідка тощо.

Районна бібліотека постійно працює над удосконаленням і розширенням довідково-бібліографічного апарату. З'явилися додаткові картотеки: інфотека «Хронологія подій, дат, фактів району», «Предметно-фактографічна картотека», картотека влучних слів «Перлини мудрості», картотека поздоровлень, картотека сценаріїв, інфотека «Місцева влада: день за днем», картотека районної соціальної інфраструктури.

Невпізнанно змінилось приміщення бібліотеки. При вході користувачів чекає корисна інформація про послуги бібліотеки; анонс-резюме масових заходів, які будуть проводитись в поточному році, вони цікаво, помісячно оформлені; фото кращих користувачів бібліотеки.

Приємно вражає око користувачів інтер'єр абонементу, де розміщено правила користування бібліотекою, світлини проведення масових заходів по популяризації літератури. Оригінально розставлені стелажі, на яких розміщено бібліотечний фонд. Відкриті тематичні полиці, книжкові виставки розкривають книжковий фонд бібліотеки та пробуджують інтерес до літератури користувачів.

Все чого досягнуто — спільна робота колективу, адже бібліотека це не тільки зібрання книжок, це перш за все, люди, які там працюють. Колектив дружній, досвідчений.

Доброзичливі ерудовані фахівці провідні бібліотекарі А. А. Лохно, Л. В. Кислюк, завідувача відділом обслуговування О. О. Насекіна допомагають кожному читачеві знайти потрібну книгу чи то художню (класику або сучасну літературу, якої на жаль обмаль), чи то підручник для вищих навчальних закладів, галузеву літературу з різних питань. Для полегшення пошуку потрібної інформації допоможе провідний бібліограф О. А. Строменко. Весь облік надходження, списання і дійсного стану книжкових фондів як районної бібліотеки, так і усієї бібліотечної мережі веде Л. М. Прокопчук. Велика роль у нашій видавничій діяльності належить редактору Ю. О. Шинкевич. Організовує

і координує методичну діяльність завідуюча методико-бібліографічним відділом Л. І. Куталова, надає методичну та практичну допомогу при виїзді на місця в сільські бібліотеки провідний методист по роботі з дітьми Л. В. Руденко.

Наша робота оцінена районною владою — цього року колектив рішенням ради та адміністрації занесений на Дошку пошани.

Наша районна дитяча бібліотека закладає основи культури читання. Готує потенціал читачів бібліотеці для дорослих, прищеплює любов до книги. А доносять мудрість книги до сердець і юних душ користувачів люди, віддані своїй справі — заступники директора по роботі з дітьми Р. А. Макарова, та провідний бібліотекар В. І. Мальована, вони обслуговують 1200 юних користувачів.

Ми вдячні районному керівництву за піклування про нас, адже не дивлячись на фінансову скруту ми отримуємо хоч і не значні, але кошти на підписку періодичних видань, придбання літератури, маємо надію, що уже в цьому році матимемо індивідуальне електричне опалення.

Створювати людям хорошиї настрій — у цьому її призначення

**Куталова Л. І.,
завідуюча методико-бібліографічним відділом
Солонянської районної ЦБС**

Золотава нитка осені уже вплелася в мальовничі краєвиди Наталівки. Ягоди калини вражають своїм насиченим червоним кольором. Розмаїттям фарб хизуються хризантеми на подвір'ях селян. Прийшла осінь, а з нею і 65-річний ювілей бібліотеки.

За усіма показниками Наталівська сільська бібліотека краща в районі, її унікальний фонд складає 7557 примірників, відвідують книгозбірню 640 користувачів, її інтер'єр вражає таким вмілим поєднанням сучасного з минулим. Виставки — актуальні,

оформлені з любов'ю, відповідають сучасним вимогам. Стіни прикрашають сяючі білизною вишиті рушники, віночки.

Ось уже 40 років очолює бібліотеку унікальна жінка — Шевченко Тамара Григорівна. Свого часу закінчила Дніпропетровське училище культури. Все своє життя посвятила книзі.

Завжди з посмішкою, завжди з пошуком чогось нового. Справжній ентузіаст своєї справи, творча людина, дуже любить пісню, говорить, що з нею виросла — в сім'ї співали всі. За її ініціативою в 1970 році створено «Клуб любителів

книги», члени якого за свої кошти поповнюють фонд унікальними виданнями. Книги вибирає сама Тамара Григорівна за інтересами читачів в обласному центрі, сама ж їх, у важелезних сумках, привозить до бібліотеки. Поповнюється фонд літературою, придбаною за рахунок місцевого товариства «Земля» (голова В.І. Протасов), щорічно по 1000 грн. виділяє місцева влада. Тамара Григорівна так уміє підійти, так поставити питання, що відмовити їй просто неможливо, тому й фонд має найкращий — постійно оновлюється, цікавий, актуальний. Багато хороших книг дарують користувачі, сім'ї Собильських, Грабко, Гриндей та інші.

Наталівська книгозбірня сьогодні є невід'ємною частиною сільської ради. Головні активні читачі — діти, потреби яких завжди задовольняються вчасно, тому існує зі школою роками налагоджений тісний контакт.

Бібліотека в Наталівці — це не лише книги, але й цікаві зустрічі з жителями села та його уродженцями, яких доля закинула далеко поза межі рідного краю.

Це «кузня» усіх масових заходів, на яких червоною ниткою вплетена популяризація книги. Бібліотекою проведено: літературно-музичну композицію «Промені духовності»; урок народознавства «Зелені свята»; літературну годину «Мова моя барвінкова, диво калинове»; дні краєзнавства «Краю Солонянський, свій ювілей зустрічай», «Гріє душу село, моє рідне село», «Село моє — я зернячко твоє»; вечір-зустріч з ветеранами війни «Нам дороги ці забути не можна»; зустріч з видатним земляком В. Зарубою «Найкраще місце на землі — де рід мій і коріння».

«Кожен масовий захід у нас в селі називають святом. І це не тому, що проводяться рідко, а тому, що проводяться вони з душею, з любов'ю до людей. Багато чого цікавого

можна дізнатися з книг, Інтернету, але зовсім інше враження справляє зустріч з людиною, котрий говорить зі сльозами на очах про те відчуття щастя, коли вирощуєш хліб, обробляєш землю своїми ось цими мозолястими, тяжкими вже тепер від праці та часу, руками, слухати розповідь земляка-сталевара, який лле сталь, — говорить завідувача. — Не можна передати відчуття отримане від бачення отих вражених очей, від того, що ти створюєш людині хороший настрій, відпочинок, від того, що вразила душі присутніх, заронила зернятко добра в них». Ось в цьому і є сутність Тамари Григорівни.

Основний напрямок роботи бібліотеки — краєзнавство. Створено краєзнавчий куточок, де розміщені видання земляка В. М. Заруби про козацтво, є рукописний літопис історії села, фотоальбом про славних земляків, воїнів-афганців, фото людей, які прославили село... Завдяки турботам Т. Г. Шевченко створено українську світлицю, яка дійсно вражає своєю світлістю, затишком, розмаїттям фарб. Вся робота обговорюється з бойовим, ініціативним колективом бібліотеки, куди входять жителі села Н. Білоконь, Ю. Улігіна, Я. Лисенко, Є. Лисенко, сестри Собильські, Ж. Ладна та Т. К. Тищенко, колишня завідувача клубом.

Тамара Григорівна досвідчений, ерудований, знаючий спеціаліст. Вона очолює ветеранську організацію с. Наталівка, частий гість у жителів сусіднього села Незабудино, обслуговує читачів на домівках. Не зважаючи на те, що сьогодні робота бібліотекаря оцінена значно вище, часто згадує ті часи коли отримували «копійки» і непрошена сльоза котиться по щоці. Дуже оптимістично відноситься до свого життя, хоча воно не зовсім у неї просте. Зараз у неї велика радість — народилась онучка.

Ідуть роки, усе змінюється, та незмінним залишається любов до світлого, прекрасного в серцях людських і місце книги в їхньому житті. Літописець сказав: «Книги — це ріки, що наповнюють світ, це джерела мудрості». А ми всі живемо з вірою в те, що ці джерела не замуляться, збережуть свою мудрість, завдяки людяності та любові людей до книги.

Тож нехай не забувають читачі стежини до храму книги, адже мудрість і знання, почерпнуті зі сторінок, не раз знадобляться їм у житті.

Сільська бібліотека — територія читання, дозвілля і спілкування

*Колясова А. І.,
завідуюча Микільською-на-Дніпрі
сільською бібліотекою
Солонянської районної ЦБС*

Неможливо уявити сучасне життя без бібліотек, куди кожна людина може прийти, щоб отримати необхідну інформацію або підзарядити свою душу духовними багатствами, залишеними нам у спадщину.

Бібліотека — добрий чарівник, до якого приходять ледь навчившись читати. В нашому селі були відкриті хатичитальні з 1930 року. В 1966 році колгоспом «Прогрес» було збудовано нове приміщення Будинку культури і бібліотеки.

Завідуючою бібліотекою я працюю лише рік. Але за цей час зрозуміла, яке гарне наше село і скільки роботи повинен виконувати бібліотекар.

Дякую своїм вчителям — колишній завідуючій бібліотекою В. І. Черноштан, працівникам центральної районної бібліотеки. Вони максимум уваги приділяють новачкам, які і гадки не мають про обов'язки бібліотекаря. З метою підвищення професійної компетентності районна бібліотека проводить наради, семінари, практикуми, майстер-класи.

В нашій бібліотеці постійно діють книжкові виставки: «До всіх знаменних дат і подій в житті країни», «Увага — новинки». Щоб зацікавити дітей я розкриваю книжковий фонд шляхом оформлення тематичних полицок: «Любителям природи», «Чарівний світ казки», «Подорож до історії», «Поети дітям» тощо.

В бібліотеці постійно діє куточок «На допомогу

шкільному підручнику», який доповнюється тематичними папками: «Хімія», «Фізика», «Історія», тощо. Куточок «Влада інформує» також доповнюється новими матеріалами у тематичних папках: «Все про пенсії», «Все про субсидії», «Микільська-на-Дніпрі сільська рада», «Микільська-на-Дніпрі сільська рада прийняла рішення», «Соціальний захист населення». Також в бібліотеці оформлено молодіжно-інформаційний куточок «Ваш вибір — ваша доля», куточок, присвячений Т. Г. Шевченку — «Співець народної долі».

Бібліотека бере участь в акції «Подаруй бібліотеці нову книгу». В цьому році односельчанами було подаровано 28 примірників книг.

Протягом року для учнів школи було організовано і проведено години спілкування на теми: «До 195-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка», «До 200-річчя М. Гоголя», подорож до бібліотечного містечка «Бібліотека, про яку я хочу розповісти», години мужності до 65-річчя Великої Перемоги «Знову мир і знову тиша».

У своїй роботі тісно працюю з Будинком культури і середньою школою. Спільно з Будинком культури проведено літературно-музичне свято до 8 Березня «Свято української пісні», яке супроводжувалося книжковою виставкою і виробами наших майстринь «Майстрині нашого села». До святої Трійці організовано літературно-музичне свято «Зелені свята». У школі брала участь в святі «Осінь–2008», де з учнями створювали композицію українського двору.

На літніх канікулах працює клуб юних любителів книг «Проводимо канікули з бібліотекою». У рамках роботи клубу проведено літературно-музичне свято «В гостях у казки». Дітки інсценували казки «Колобок», «Ріпка», «Червона Шапочка». Також проведено годину спілкування «Мій домашній улюбленець». Всі дітки приходили зі своїм улюбленцем, готували розповідь, малюнок. Таким чином я приваблюю дітей до книги, адже щоб розповісти про природу ми відкривали книгу, готували розповідь про свого улюбленця. Також зверталися до книги, щоб підготувати казку.

У бібліотеці оформлено куточки «Мистецтво і духовний світ дітей», де зібрано дуже багато малюнків наших діток, та «Умілі ручки», де дітки радують нас своїм вмінням творити.

Я велику увагу приділяю популяризації літератури серед школярів. І кожен масовий захід я поєдную з книгою і екскурсією по бібліотеці.

Велику увагу приділяю питанням краєзнавства. В бібліотеці оформлений краєзнавчий куточок «Край наш квітучий» з розділами «Наш край — козацька сторона», «В боях за рідний край», «Село моє — для мене ти єдине», де зібрано матеріали про наше село,

район, які збиралися на протязі багатьох років, і групуються у тематичні папки. «Мое село — моя маленька Батьківщина», «Історія бібліотеки». Дуже багато часу приділив історії села читач М. І. Загубигорілка. Завдяки йому в нашій бібліотеці є тематична папка, де дуже багато інформації про наше село. Багато зібрано предметів побуту села: прялка, рушники, рубель, кочерга, праска, вишиті картини, коромисло, граблі і т.д. в цьому є велика заслуга односельчан. Я також в свою чергу зацікавилася історією нашого села. І буду доповнювати папки новими матеріалами. Звичайно, за допомогою односельчан. Тому що зібрати велику історію можна тільки на основі спогадів старожилів, фіксації подій в житті села.

Відаючи — отримуєш

Сафронова Т. М.,
заступник директора
КЗК «Дніпропетровська обласна
бібліотека для молоді імені М. Светлова»

Працівники нашої бібліотеки активно шукають нові засоби для залучення молоді до книги та читання. Ще минулого року бібліотекарі Дніпропетровської обласної бібліотеки для молоді ім. М. Светлова звернули увагу на ряд публікацій про нове, цікаве явище у книжковому світі — буккросинг або книжковий колообіг, головним гаслом якого є «Прочитав — передай іншому».

Автором самої ідеї був американець, фахівець з інтернет-технологій Роб Хорнбекер, який забажав створити певну мережеву спільноту, що об'єднувала б людей з різних країн світу. Що ж він взяв за основу ідеї такого руху? Любов до читання та пізнання нового, бажання спілкуватися і обмінюватися враженнями від прочитаного, а ще... бажання звільнити полиці домашньої бібліотеки від простою книг, від попадання їх до пункту прийому макулатури чи вогнища.

Буккросинг — цікава гра для книжників-альтруїстів. Прочитавши книгу, вони «відпускають» її «в люди», не даючи «постаріти та вмерти» на своїх полицях. Ці книги можна побачити на зупинках громадського транспорту, книгарнях, кав'ярнях та парках. Людям завжди було притаманне бажання дізнатися, що цікавого є в домашніх книжкових колекціях, що читають інші, та знайти серед залишених книг цікаве для себе.

Тому 2001 року і було започатковано віртуальне товариство BookCrossing.com, на сайті якого реєструвалися користувачі, що збиралися «відпустити» книгу, вказуючи місце, де вона буде залишена, з проханням до нового її власника дати підтвердження через інтернет про знахідку. Поступово рух заповнив Європу. На допомогу європейським кросерам (учасникам буккросингу) в магазинах були відведені спеціальні полиці для книг. Емблемою руху стала книга з ніжками, що біжить по жовтому полю.

Буккросинг допомагає молодим, економлячи кошти, приєднатися до приємної гри-забави, детективної розвідки з пошуку цікавих книг та налагодити нові контакти,

мати привід для спілкування. Кросерам приємно бути причетними до всесвітнього руху, контактувати з однодумцями, перетворювати весь світ у величезну бібліотеку.

В Україні рух буккросингу останнім часом стає все більш масштабнішим. Кияни вже визначили для себе «безпечні полиці» та місця, де книги будуть застраховані від попадання у випадкові руки. Вони є в столичних кав'ярнях та книгарнях. «Безпечні полиці» для кросерів можна знайти в інтернет-центрі Державної бібліотеки України для юнацтва (пр. 40-річчя Жовтня, 122) та холі Київської обласної бібліотеки для юнацтва (вул. Драгоманова, 8).

У березні цього року, в ході тижня молодіжної книги, Дніпропетровська обласна бібліотека для молоді ім.М.Светлова теж презентувала в своїх стінах такі «безпечні полиці», а точніше «безпечний міні-стелаж», для бажаючих приєднатися до руху буккросингу. Користувачі мають змогу без запису та оформлення брати книги, а натомість — приносити сюди свої.

Сьогодні можна впевнено сказати — експеримент удался!

Багато в чому завдячуючи реакції журналістів. Певний період ми відчували себе космонавтами-першопроходцями, тому що самі були здивовані цікавістю до цієї події загальноукраїнських телевізійних каналів УТ-1, 1+1, ICTV та місцевих 9, 11, 34, 51, ІРТ, інтернет-інформаційних агенцій, газет «Комсомольская правда в Украине», «Днепр вечерний», «Вісті Придніпров'я», «Вечерний город» та «Событие». Спілкування з журналістами під час інтерв'ю тільки зміцнило нашу думку про те, що така підтримка руху з боку бібліотеки потрібна для людей, які люблять і поважають книгу, для тих, хто в пошуку цікавого і корисного читання формується як активний читач. Ми зрозуміли: бібліотеки просто зобов'язані підтримати цей рух!

Своїм досвідом ми ділилися з колегами, які працюють з юнацтвом в публічних бібліотеках області, на семінарі «Розвиток читацької активності юнацтва та молоді як традиційна соціокультурна функція бібліотек» та майстер-класі «Формуємо націю читачів: сучасні методика та технології бібліотечної діяльності», де рекомендували не залишатися осторонь створення та існування цього всесвітнього руху, що дає можливість залучити до активного читання молодь і нашого регіону. Під час відряджень приємно було дізнатися, що ідею буккросингу вже підтримали в бібліотеці с.Маломихайлівка Покровського району та бібліотеці-філії №24 ЦБС м.Дніпропетровська. Колеги до справи підійшли творчо, продумавши рекламу та оформлення полиць і стендів для буккросингу.

Дізнавшись з публікацій у пресі про існування буккросингу в нашій бібліотеці, цю ідею підхопили працівники Центральної державної науково-технічної бібліотеки гірничо-металургійного комплексу України (вул.Дзержинського, 23) та налагодили з нами обмін інформацією про наявні на полицях буккросингу книги.

«Безпечні полиці» в бібліотеках можуть стати місцем не лише обміну та пошуку цікавих книг, а й грамплатівок, магнітофонних касет з записами, а також аудіо- та відеоCD, які накопичені в домашніх колекціях.

За спостереженнями, протягом дня до полиць у вестибюлі нашої бібліотеки

підходить близько двадцяти зацікавлених людей. Вони беруть художню, науково-пізнавальну, дитячу літературу та періодичні видання, приносять і залишають класичні твори, актуальні та затребувані в наш час.

Постійні користувачі бібліотеки, перед тим як пройти до відділів обслуговування, цікавляться наповненням нашого міні-стелажа. Для них важливий процес пошуку та позитивні емоції, пов'язані з цим пошуком та «звільненням» власних книг.

Інколи на полиці потрапляють книги, свого часу не здані до інших бібліотек. Вони, завдяки зусиллям працівників Дніпропетровської обласної бібліотеки для молоді ім. М. Светлова, повертаються за «місцем прописки».

За висловом одного із кросерів, Віктора Березенка: «Все життя мандрую з книгою під рукою, і саме буккросинг робить цю подорож яскравою і захоплюючою. Раджу спробувати. Додай у своє життя різноманіття».

А досвід нашої бібліотеки підтверджує — спробувати варто!

І тим, хто має доступ до інтернет-сайтів, і тим, у кого таке спілкування лише в перспективі. Головне в цьому рухові — відчуття зв'язку з іншими людьми невидимими нитями, інколи зрозумілими лише на інтуїтивному рівні.

У буккросингу має діяти закон життя: чим більше ти віддаєш, тим більше отримуєш. Отримують від цього і бібліотеки, які дають можливість такої форми людського спілкування та книжкового колообігу, залучаючи до лав своїх постійних користувачів тих, хто завітав до «безпечних полиць».

Фахівці Дніпропетровської обласної бібліотеки для молоді ім. М. Светлова підтримають і проконсультують всіх, хто матиме бажання прилучитися до благородної справи перетворення світу в одну велику бібліотеку.

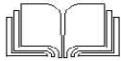

Пропонуємо ознайомитись із сайтами буккросерів:

- *Українські буккросери*
<http://www.bookcrossing.4t.com>
www.bookcrossing-ua.at.ua
- *«Вільні книги»*
www.ua_freebook.com.ua
- *Російське бук-братство*
www.bookcrossing.ru
- *Білоруський буккросинг*
www.bookcrossing_by
- *Американський сайт, з якого все починалось*
www.bookcrossing.com
- *Німецький сайт*
www.bookcrossers.de
- *Іспанський буккросинг*
www.bookcrossing-spain.com
- *Сайт італійських буккросерів*
www.bookcrossing.debris.it
- *Нідерланди*
www.bookcrossing.nl
- *Франція не відстає!*
www.bookcrossingfrance.apinc.org
- *А також Мексика!*
www.bookcrossing-mexico.com
- *Зведена європейська сторінка*
www.rinaldiweb.it/eurobc
- *Буккросинговий вебринг*
www.crustytapioca.com/bcwebring
- *Про те, як слово «bookcrossing» увійшло в історію і стало «справжнім»*
www.askoxford.com/pressroom/archive/coed11new/?view=uk

Дружба з книгою — це святе

(З досвіду роботи Олександропільської сільської бібліотеки Петропавлівської районної ЦБС)

*Ляхімець В. В.,
провідний методист
Петропавлівської районної ЦБС*

Діти — це наш дорогий скарб, наша надія, наше майбутнє. Весела, щаслива пора дитинства для кожного з нас незабутня, світла і безтурботна. Щоб ця пора була пам'ятною і вигравала веселковими барвами, завідувача Олександропільською сільською бібліотекою Сіра Вікторія Михайлівна намагається привернути увагу дітей до книги, зробити їх життя цікавим захопливим і пізнавальним. Самий сильний, непереможний і в той же час ніжний спосіб впливу на юну душу — слово, яке збагачує, розвиває

душевні, інтелектуальні сили дітей, інакше порожня ненасичена інтересами і спрямуваннями душа обов'язково поповнюється брудом. Вона ставить собі за мету зацікавити школярів позакласними заходами, сприяти захопленню гуртковою роботою, творчою

та самоосвітньою діяльністю, читанням художніх творів, знайомством з науково-популярною літературою.

Слова великого російського письменника Льва Толстого стали девізом бібліотеки: «Читати все не варто, читати потрібно лише те, що відповідає на запитання, які виникають».

Величезний світ — прекрасний і розмаїтий — рине у душі дітей зі сторінок улюблених книг. Першокласників, які закінчили вивчати буквар, Вікторія Михайлівна разом з шкільним бібліотекарем посвячують в читачі. Вони дають обіцянку читача і надалі стають активними читачами. Вікторія Михайлівна навчає читати не поспішаючи, щоб не втратити жодної краплі дорогоцінного змісту книг, обдумуючи, уявляючи самого себе в гушці тих подій

і обставин, що ними сповнена книга.

Молодші школярі ринуть у світ казок, поступово починають розуміти, що їх цікавить ще, чим вони захоплюються. В бібліотеці організовано тематичну полицку «Казку раді ми читати, щоб нове щось в ній пізнати». Діти дуже люблять вікторини з теми «З якої це казки?». Допомагають дітям відчутти почуття казкових героїв театралізовані вистави, в яких вони беруть активну участь, демонструють свої театралізовані вміння потім своїм батькам і знайомим. Вікторія Михайлівна ставить собі за мету — зробити семирічного школяра активним читачем, відкрити створений письменником великий чарівний світ.

Кожен із нас повинен не на словах, а на ділі турбуватися про нашу матінку-природу. Добре, що дорослі придумали День землі (22 квітня), День охорони навколишнього середовища (5 червня). Ці дні, можливо, спонукатимуть задумуватися про долю нашої планети. Хоча турбуватися про неї слід щохвилини. Земля уміє все: дати нам їжу, одяг, житло. Але не вміє себе захистити від нас, людей. Є діти які не полюбують описів природи і часом минають їх у книгах. Щоб цього не трапилося в бібліотеці була підготовлена книжкова виставка-вікторина

«Щедрий голос природи», бесіда з голосним читанням уривків з творів за темою «Не спіши, не біжи, послухай ласкавий голос природи». Було запропоновано довідкову літературу природничого характеру, знайомство з тематичною полицкою «Книги, які все знають».

Пріоритетними напрямками в роботі Вікторії Михайлівни є розвиток творчих здібностей та інтересів дітей через проведення свят, тематичних вечорів, літературно-музичних композицій, участі в конкурсах, вікторинах, змаганнях. Дітей дуже цікавлять ігри та конкурси, розповіді про дива світу, домашніх улюбленців, таємниці космосу і ще багато-багато цікавого.

Бібліотечна зустріч «Книга — маленьке віконце, а через нього увесь світ видно» була проведена в формі уявної подорожі теплоходом «Пізнайчик», де діти показали свої знання з природничої, спортивної та народознавчої тематики. Дітей зацікавила розважальна програма, яка поєднала літніх людей, батьків і дітей, проведена 1 червня в День дитинства. Розливалися пісні на вустах юних школярів, читалися вірші, виконувалися веселі дитячі таночки. Цей день — це була велика гра для дружнього кола. Діти отримували завдання з героями мультфільмів, казок, брали участь у конкурсах, отримували за участь подарунки. Змістовно, весело й цікаво пройшов День дитинства, було запропоновано проводити його у такій святковій формі щорічно.

Кожен день у роботі Вікторії Михайлівни насичений різноманітними заходами, що сприяють не тільки інтелектуальному, а й естетичному, громадянському, патріотичному й народознавчому вихованню.

Допомагає поєднати любов до природи і до прекрасного конкурсу, що вимагає дітей творити картини із природних матеріалів, переважно із різноманітних зернят. Назвали його з дітьми «Галерея чудес».

Діти наклеювали на папір зернятка рису, пшениці, овса, гороху, пшона і створювали шедеври картин. Така робота вимагає терпіння і бажання створити «чудо», іноді навіть не віриться, що таке можуть створити маленькі вихованці. Ця робота ведеться під девізом «Єднаймося з природою, бо ми

частинка її».

Активну участь діти приймають у конкурсах малюнків до прочитаних книг. Це і «Зими чарівний сон», «Квітковий вернісаж», «Барви золотої осені». В естетичному вихованні розкривається палітра дитячих талантів. Діти — це такі створіння, які люблять відстоювати свою точку зору. Тому їм була запропонована дискусія за твором Шарля Перо «Попелюшка» на тему «Чи рівні за правами і свободами були Попелюшка і її сестри?». Вони сперечалися, розвиваючи своє образне та логічне мислення.

Зараз дітям запропоновано «Фотополювання на братів наших менших», вони мусять підібрати фото з зображенням тварин, підібрати влучний підпис, пов'язаний з художнім твором. Організація таких конкурсів допомагає в роботі бібліотеки: для підвищення відвідування та книговидачі бібліотечних фондів дітям.

Робота Вікторії Михайлівни побудована так, щоб діти, спілкуючись в бібліотеці з нею і один з одним, говорили чистою українською мовою, підвищували свій культурний рівень. Рідна мова, культура, український менталітет — все, що вбирає у себе поняття «національної свідомості» — юні читачі повинні вбирати в себе як можна раніше. Традиції, звичаї, обряди, фольклор, народні символи та національна символіка — це той благодатний ґрунт, на якому зростає дитина. Діти залюбки беруть участь у проведенні різноманітних народознавчих заходів, які не лише розвивають у них творчу активність, а й формують глибокі національні поривання. Усний журнал «Український віночок» щороку в традиційне свято Івана Купала відкриває все нові і нові сторінки. Діти знайомляться з мистецтвом плести віночок. Наші бабусі знали різні секрети як плести і коли, як зберігати квіти у вінках. Український віночок це не просто краса, а й оберіг. Про квіти, які влітають до віночка є безліч легенд, які, як і казки, цікавлять юних користувачів. Літературне свято «Світ живе Великоднем», інформаційні години про релігійні свята несуть цікаву народознавчу інформацію, подих давнини та мудрості народної. У бібліотеці організовано куточок «З любов'ю до рідного краю», книжкові виставки «Велика і свята ти мати — Україна», «Джерела мудрості народної», тематичну полицку «Почитайте тую славу».

Дітям, які мають талант складати вірші, було запропоновано взяти участь у підготовці буклету «Поетична криниця «Струмочок», де і надруковано їх вірші про любов до Батьківщини, рідного краю. А яке ж читання без періодичних видань. Діти користуються виданнями, які є в бібліотеці: «Барвінок», «Пізнайко», «Шкільний

Сільська бібліотека і місцева влада: послуги, діалог, співпраця

Бугай Т. В.,
завідуюча Олександрівською сільською бібліотекою
Покровської районної ЦБС

Олександрівська сільська бібліотека одна з найстаріших бібліотек Покровського району. Дату її створення відносимо до 20-х років минулого століття. Історія бібліотеки нерозривно пов'язана з історією села, самих олександрівців, простих селян, трударів-хліборобів, чесних, гордих, щедрих душею людей. Книгу в Олександрівці в усі часи любили і шанували, шукаючи в ній мудру пораду, заряджаючись оптимізмом у хвилини сумнівів, звеселяючи серце у хвилини радості.

Приємно, що нині роль бібліотеки в житті сільської громади досить важлива. Олександрівська сільська бібліотека сьогодні це інформаційний, культурний, дозвілевій центр села з широким асортиментом послуг, з фондом, який налічує 8500 примірників, з читачами вдумливими, допитливими, вимогливими, але незмінно вдячними за надану інформацію, порекомендовану книгу, проведений захід. До речі, наймолодшому моєму читачеві 3 рочки, а найстаршому — 92. Тож є для кого працювати, віднаходити нові форми роботи, визначити нові пріоритети в своїй діяльності.

Особливе місце в роботі бібліотеки займає співробітництво з органами місцевого самоврядування. Пригадаємо тему виступу: «Сільська бібліотека і місцева влада: послуги, діалог, співпраці». У моєму випадку саме в такій послідовності: послуги–діалог–співпраці вибудовувалися стосунки з місцевою владою, з Олександрівською сільською радою. Коли я, 10 років

потому, прийшла працювати до бібліотеки, перше, що я зробила — познайомилась з працівниками сільської ради, запропонувала їм новинки з книжкових надходжень, зробила підбірку періодичних видань за темами, які (я знала) обов'язково будуть їм цікаві, адже ми живемо в одному селі, і всім відомо, хто вирощує кролів, а хто кохається у квітах.

Слідуюче, що я зробила — звернулась до секретаря сільської ради з проханням запросити мене на чергову сесію депутатів, де я познайомилась з місцевими депутатами, дізналась про нагальні проблеми громади та шляхи їх вирішення. Рішення, які були прийняті на сесії, я розмістила в куточку «Влада інформує». І роблю це постійно впродовж 10 років. Зараз жодна сесія депутатів

чи засідання виконкому не проходять без моєї присутності та участі. На цих зібраннях я розповідаю про життя сільської бібліотеки, її проблеми, ділюся планами, запрошую до співпраці. Багато хто з депутатів — вірні друзі бібліотеки, члени бібліотечної ради. На моє прохання вони допомагають, наприклад, у роботі з боржниками: проводять бесіди, передають листівки-нагадування. А ще, коли у бібліотеці, чи будинку культури (а ми працюємо у тісній співпраці) проводиться той чи інший захід, депутати на своїх ділянках роблять подвірні обходи і роздають запрошення. В такий спосіб ми залуцаємо односельців на масові заходи, а з тим — і до книги.

Таким чином, коли на сесії вирішується питання фінансування бібліотеки, виділення коштів на передплату періодичних видань, придбання стелажа, депутати одноголосно приймають рішення на користь бібліотеки. До речі, підписка у нас одна з кращих в районі на протязі багатьох років і налічує в середньому 20 назв.

Окремо хочу сказати про нашого сільського голову О. В. Захарчука. На цій посаді він 16 років. Фанат своєї справи, патріот рідного краю, великий ентузіаст і новатор. З його ініціативи у нашій громаді відбувається ряд починань, які ведуть до позитивних зрушень на шляху до процвітання всієї громади і кожного селянина зокрема. Тож переймаючись запалом сільського голови, я, небайдужа до цих перетворень, не можу стояти осторонь, допомагаю чим можу — прибираю разом

з іншими активістами громади ліс, узбіччя доріг, організовую акції, пишу проекти на конкурси, їжджу на семінари, інформаційно підтримую всі події, які відбуваються на території нашої громади. Таким чином між бібліотекою і сільською радою склалися партнерські стосунки і співпраця, які ґрунтуються на взаємній довірі, відповідальності, впевненості в тому, що ми на вірному шляху і на взаємній вигоді.

У нашому селі створили перший на Східній Україні сільськогосподарський кооператив у партнерстві з Канадською фундацією «Хайфер Проджекс Інтернешнл». Я була технічним виконавцем даного проекту. Малозаможні, але відповідальні сім'ї отримали племінних корів у дарунок. Діяльність кооперативу висвітлена на книжковій полиці бібліотеки під назвою «Інвестиційні проекти, що діють в Олександрівці». Коли приїжджають канадці — члени наглядової ради, ми їх зустрічаємо хлібом-сіллю і обов'язково проводимо екскурсію в бібліотеці. Вони приємно дивуються наявності «муніципальної бібліотеки» в селі, вишитому портрету Кобзаря, колекції виробів з петриківським розписом, рушникам, вишиванкам, а особливо — матеріалам

полички, присвяченим діяльності кооперативу і ролі канадських партнерів-інвесторів у ньому. І як результат — про нашу бібліотеку згадується у щотижневику «Економічний розвиток громади», що видається при підтримці Канадської агенції міжнародного розвитку.

Щоліта в Олександрівці діють Міжнародні волонтерські табори. Молодь з усього світу — США, Японії, Кореї, Франції, Німеччини, Чехії, Польщі приїждять до нас, аби допомогти вирішити ту чи іншу проблему. Разом з нашими юнаками і дівчатами, з активними членами громади вони прибирають ліс, будують танцмайданчик, насаджують парк. У бібліотеці є альбом відгуків волонтерів про наше село, наших людей. Їм цікаво спілкуватися з нами, узнавати про наш побут, наше життя, нашу історію.

Аби розширити можливості для залучення інвесторів для співпраці, а з тим — допомогти найвразливішим категоріям населення, Олексій Володимирович запропонував створити Благодійну

організацію. Вона успішно існує і діє вже третій рік. Я виконую обов'язки секретаря правління цієї організації. Тож нами проведено ряд акцій «Зігріймо дітей любов'ю». Діти з бідних родин, багатодітних сімей та всі вихованці дитячих садків, які розташовані на території Олександрівської сільської ради, отримали в дарунок продуктові набори, іграшки, одяг, спальні комплекти. Вся інформація про діяльність БО «ОФРГ», фотоматеріали розмістились на книжковій полиці «Час робити добро».

В бібліотеці створена постійно діюча виставка «Місцева влада — гарант відродження», де розповідається про виграні нами проекти, які ми пишемо на Всеукраїнські, обласні конкурси проектів і програм розвитку місцевого самоврядування.

Приємно, що голови інших сільських рад звертаються до бібліотеки за навчальними матеріалами по написанню проектів, які я радо їм пропоную.

Наглядний приклад співпраці з місцевою владою — організована і проведена акція «Подаруй бібліотеці книгу». Про задуману акцію я розповіла на сесії депутатів, де були присутні і місцеві підприємці, освітяни, фермери. На заклик долучитись до акції, подарувати бібліотеці книги, або наповнити фонд новою, якісною, україномовною літературою, відгукнулось дуже багато односельців, жителів інших сіл. Вони подарували близько 800 примірників. На полицях розмістилися «Тореадори з Васюківки», 6-ти томник «Пригоди Гаррі Поттера», «Енциклопедія живої природи», «Енциклопедія історії світу», «Казки України», «Гетьман України», а ще поезії В. Симоненка, Л. Костенко та інші.

Сільська рада справедливо вважаючи, що сучасна бібліотека — це не лише поновлений фонд, разом з подарованими книгами вручила комп'ютер і новий виставковий стенд. Акція «Подаруй бібліотеці книгу» завершилася в переддень Всеукраїнського дня бібліотек великим урочистим святом Книги, на якому вшанували всіх дарувальників, нагородили найактивніших читачів, переглянули уривки з вистав у виконання аматорів Олександрівського народного театру, прослухали виступи діточок — учнів школи та вихованців дитячого садка. Матеріальне забезпечення свята частково взяла на себе сільська рада.

Підводячи підсумок сказаного, зазначу, що для бібліотеки основним завданням було, є і буде надання користувачам вільного доступу до інформаційних джерел. І ми це завдання виконуємо, але вже дещо на іншому, вищому рівні, якого від нас вимагає сучасне життя. І це зовсім не складно, якщо любиш свою роботу, своїх читачів, своє село, живеш його болями і радощами. Це не мій секрет. Так живе і працює, я впевнена, всі ви, мої колеги.

Межівська районна бібліотека: шлях довжиною у 75 років

*Давиденко Л. Г.,
директор РКЗК «Межівська ЦБС»*

Межівській районній бібліотеці у вересні цього року виповнюється 75 років з дня заснування.

Фонд бібліотеки сьогодні складає більше ніж 236 тисяч примірників. Традиційний довідково-пошуковий апарат до фонду, вихід в Інтернет — все це розширює можливості пошуку та доступу до інформації.

А як же все починалось?

На початку 30-х років, у зв'язку із введенням в СРСР нового адміністративного та територіального ділення перебудовується вся система культурного обслуговування. Створюються районні будинки культури, районні бібліотеки, відкриваються сільські заклади культури.

В 1935 році в райцентрі збудовано Районний будинок культури, в якому була відкрита бібліотека. Завідувала нею Тетяна Шкураток.

Під час фашистської окупації заклади культури зазнали значної шкоди, особливо РБК. В районі залишилася лише одна бібліотека (районна), в якій налічувалося 1860 примірників літератури, з них художньої — 200.

Читачів — 480. Завідувала бібліотекою Анашкіна Катерина Іванівна.

Слід відмітити, що у 1946 році відновив свою роботу районний відділ культосвітніх установ. Завідувала ним Сазонтова Ганна Павлівна. Вона доклала багато зусиль для відродження бібліотеки, організувала збір літератури серед населення.

У 1950 році, після відбудови РБК, у районній бібліотеці відкривається абонемент, яким завідувала Нагорна Діна Семенівна і читальний зал (зав. Сазонтова Марія Марківна).

З 17 вересня 1950 року при районному будинку культури почала працювати районна дитяча бібліотека. Книжковий фонд — 2 тисячі томів. Серед книжок — новинки письменників — лауреатів Сталінської премії, класична література. Тільки у 1950 році на комплектування книжкового фонду бібліотеки для дітей було витрачено 9 тисяч карбованців.

Першими завідуючими районної бібліотеки для дорослих та дитячої бібліотеки були випускниці Дніпропетровського технікуму підготовки культосвітніх працівників Кандело Людмила та Хархан Ольга Явтухівна.

В 50-х роках розвивається сітка масових бібліотек, покращується їх книжковий фонд. Відкриваються бібліотеки в селах Тарасівка, Веселе, Преображенка, Українка, Федорівка, Новослав'янка, Красногорівка. В цей період в бібліотеки прийшли працювати спеціалісти: Г. І. Яцура, Н. П. Птиця, Т. Л. Агафонова, Г. Ф. Зоц, Н. Л. Вузька.

В 1951 році в район прибуває перший спеціаліст з вищою освітою Жежула Людмила Ларіонівна, яка стала працювати завідуючою районної бібліотеки. Абонементом завідувала Зибіна Олександра Михайлівна, читальним залом — Гончаренко Ніна Нестерівна.

У 1962 році Межівський район було об'єднано з Петропавлівським. Відділи культури теж об'єднано. РБК і райбібліотеки стали зональними. Проводиться скорочення штатів, що призвело до відтоку майже 50% спеціалістів бібліотек і клубів.

У 1964 році район став знову Межівським. Пожвавлюється робота закладів культури. Райбібліотекою завідує К. П. Постельняк. Вона сама зі смаком оформила бібліотеку, посадила квіти, придбала стелажі, книжкові вітрини, килим.

Всі приклубні бібліотеки було перейменовано у сільські.

В кінці 60-х років за рахунок колгоспів споруджуються Будинки культури: Новопавлівський, Слов'янський, Преображенський, Богданівський, Володимирівський, Вознесенський, Новогригорівський, в яких розміщуються і сільські бібліотеки.

В районній бібліотеці теж відбуваються зміни. Завідуючою бібліотеки стає Яцура Любов Іванівна. Повністю змінився штат бібліотеки за рахунок молодих спеціалістів — випускників ДКОУ: В. І. Федорова — методист; Г. А. Івах — завідувач читальним залом; Н. О. Кучеренко — завідувач абонементом; Л. Д. Черевань — бібліотекар.

70-ті роки відзначаються покращенням матеріальної бази, подальшою активізацією масової роботи, особливо по обслуговуванню спеціалістів сільського господарства. Районна бібліотека вийшла переможцем обласного огляду «Бібліотеки — виробництву». Колектив нагороджено дипломом та грошовою премією.

У 1977 році проходить підготовка до централізації бібліотек району. Згідно рішення №384 виконкому Межівської районної Ради від 25 грудня 1976 року «Про централізацію сітки державних масових бібліотек» з 1 серпня 1977 року 25 сільських, 2 селищні, районну дитячу та районну бібліотеку для дорослих об'єднано в єдину централізовану систему бібліотек на базі бібліотеки для дорослих з єдиним книжковим фондом і керівництвом.

Директором ЦБС було призначено завідувачу бібліотеки для дорослих Яцуру Любов Іванівну. Н. О. Кабанова — заступник директора по роботі з дітьми; Г. А. Харламова — завідувача відділом комплектування та обробки літератури; Л. Д. Головіна — завідувача відділом обслуговування; Н. Ф. Півень — завідувача відділом організації та використання бібліотечних фондів.

У 1980–1990-х роках бібліотечним обслуговуванням практично були охоплені

основні підприємства та організації району, виробничі бригади колгоспів і радгоспу, кожен населений пункт. Межівська ЦБС зайняла третє місце в громадському огляді діяльності бібліотек по організації нестационарних форм бібліотечного обслуговування населення книгою.

Бібліотеки ЦБС стали глибше вивчати і повніше задовольняти запити читачів. За цей період 14 сільських бібліотек одержали почесне звання «Бібліотека відмінної роботи». ЦБС зайняла перше місце у другому турі обласного огляду «Книга — тваринникам», ряд бібліотечних працівників були нагороджені дипломами та грамотами Міністерства культури СРСР, обласного управління та районного відділу культури. На базі відділу організації та використання єдиного бібліотечного фонду працювала обласна школа передового досвіду.

У 1992 році директором ЦБС стала С. А. Данилова, яка раніше завідувала юнацьким абонементом. Фонди відділу обслуговування та юнацького абонементу були об'єднані. При відділі обслуговування було створено кафедру обслуговування юнацтва.

З 1993 року обов'язки директора виконувала Н. О. Кабанова, Т. М. Башкат працювала методистом, А. І. Абалімова заступником директора, Л. О. Варюха завідувала відділом обслуговування, Л. Г. Давиденко працювала бібліографом.

З 1998 року директором ЦБС знову працює Данилова Світлана Анатоліївна.

З 1991 по 1996 рік бібліотечна мережа залишалася без змін. У зв'язку із встановленим лімітом коштів на заробітну плату у 1996 році було закрито Водолазьку №5 та Василівську №3 бібліотеки-філії.

На 01.01.1997 року Межівська ЦБС налічувала 23 сільських, 2 селищні та 2 районні бібліотеки.

У 1997 році були закриті такі бібліотеки-філії: Іванівська №11, Всесвятська №8, Слов'янська № 13. У цьому ж році закрито відділ комплектування та обробки літератури.

Згідно з наказом управління культури облдержадміністрації № 185 від 20.08.1999 року «Про необхідність упорядкування мережі бібліотек» та постанови Кабінету Міністрів України №510 від 30.05.1997 року «Про мінімальні соціальні нормативи забезпечення населення публічними бібліотеками в Україні» у 1999 році Тарасівська №24, Андронівська №12, Олександрівська №19 бібліотеки були переведені в пункти видачі літератури, а Новопавлівська бібліотека-філія №16 була закрита.

На 01.01.2000 року Межівська ЦБС налічувала 20 бібліотек: 16 сільських, 2 селищні та 2 районні бібліотеки.

У лютому 2001 року директором Межівської ЦБС призначено Давиденко Лідію Григорівну, заступником директора стала О. П. Острянин, методистом — Л. В. Коваленко, завідувача відділом обслуговування Л. О. Варюха. Колектив Межівської районної бібліотеки та бібліотеки для дітей налічував 14 штатних одиниць, з них спеціалістів — 12. Всього по ЦБС — 34 бібліотечних працівники, штатних одиниць — 24. Середній вік працюючих — 42 роки.

Згідно рішення Межівської районної ради №420 27/XXIII від 24.12 2001 р. з 31.12.2001 року сільські бібліотеки були переведені на бюджети сільських і селищних рад.

28 грудня 2002 року Межівську ЦБС перейменовано в районний комунальний заклад культури «Централізована бібліотечна система» (згідно рішення районної ради №85 5/XXIV від 28 грудня 2002 року «Про перейменування закладу, що належить до спільної власності територіальних громад району та затвердження його Статуту»).

2002 рік можна вважати початком нового періоду розвитку Межівської районної бібліотеки та поступового перетворення її в установу культури нового типу. Збільшення обсягу інформації, зростання та ускладнення запитів користувачів вимагають оперативності бібліографічного пошуку, удосконалення довідково-бібліографічного обслуговування.

До бібліотеки сьогодні прийшло нове покоління читачів, разом з тим роль бібліотекаря як консультанта, інформаційного посередника, набула пріоритетного значення.

Районна бібліотека є постійним партнером органів державної влади та місцевого самоврядування.

Колектив бібліотеки ясно усвідомлює, що підвищення престижу нашої книгозбірні залежить в першу чергу від вміння самих бібліотечних працівників консолідувати зусилля для вирішення своєї соціальної місії — служити суспільству.

Щомісяця відбуваються засідання клубів і об'єднань, літературні вечори та зустрічі з цікавими людьми, письменниками краю, поетами-початківцями, книжково-ілюстративні виставки, експозиції майстрів робіт народної творчості. Навіть перелічити всі ці заходи неможливо, оскільки кожний із них заслуговує на особливу увагу.

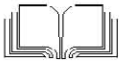
З метою подальшого вдосконалення методичної діяльності районна бібліотека працює над новими, власними розробками, працює як видавничий центр, центр краєзнавства.

В нашій книгозбірні працюють досвідчені фахівці, спеціалісти високої професійної майстерності, це: С. А. Данилова, Л. О. Варюха, Л. В. Коваленко, О. П. Острянин, О. І. Канівець, С. В. Вітрова, А. А. Сачура, А. І. Абалімова, О. А. Кобець, О. М. Бабич,

Л. М. Лошонкова. Кожен, хто працює в бібліотеці — це людина, закохана в свою справу і безмежно їй віддана. Тож, коли мені говорять, що Межівська районна бібліотека — багата бібліотека, то я відповідаю: «Так, багата, і в першу чергу людьми, які в ній працюють».

Популяризація художньої літератури в публічних бібліотеках

(Методичні поради)

Ваганова Н. В.,
завідуюча організаційно-методичним відділом
КЗК «Дніпропетровська міська
централізована система
публічних бібліотек для дорослих»

Саме художня література гігантськи розширює життєвий досвід людини — дозволяє йому прожити безліч життів в одному житті, побувати в різних епохах і країнах, спробувати себе в тисячах героїв, продумати поведінку тисяч і тисяч людей.

Кожен бібліотекар, як і кожна освічена людина, може і повинен бути промоутером читання у своєму місті, колі друзів, родини. Варто допомогти читачеві особистою участю у читанні і популяризації дійсно цікавої, незнаної багатьма як сучасної, так і класичної української і світової художньої літератури.

Художня література — самий потаємний і діючий засіб спілкування. Це дійсно єдиний спосіб обговорити один з одним глибинні наші турботи: самотність, любов, тривогу, пориви, страх... У нас немає іншого рівня спілкування, рівноцінного художній літературі.

І. С. Тургенєв

У книжках, п'єсах, виставах, музичних творах багато мудрих думок і тонких почуттів. Вони навчають бачити, розуміти і любити прекрасне. Художня література — найпопулярніший і найдоступніший усім вид мистецтва. Сила впливу художнього слова найвизначніших літературних творів не тільки в тому, що вона правдиво моделює різні сторони і грані дійсності, а і в тому, що вона гуманістична за своєю суттю.

Виховна, гуманістична функція художньої літератури признана майже всіма майстрами слова.

Правдивий, щирий письменник, який відображає стремління, надії, ідеали покоління, є, по суті, суспільним діячем, великим вчителем не тільки в літературі, але і в науці, в суспільному житті. І. С. Тургенєв казав, що в поезії вміщується визвольна, велична і моральна сила.

Читачі цінять в художній літературі те, що вона дає їм досвід переживання чужого життя як свого. Читання, в такому разі, можна розглядати як свого роду тренінг людських взаємовідносин, відчуттів, переживань, поривань. Чимале значення в підготовці читачів у подоланні складних життєвих ситуацій має досвід вирішення конкретних колізій, в які попадають герої літературних творів, набутий в процесі читання. Стикаючись з чужим життям, читачі оцінюють самих себе, акумулюють моральний досвід.

Сучасним письменникам необхідно пам'ятати про те, що сьогодні більш важливим є не питання «як писати?», а що вони сіють своїм словом в душі людські, що несуть світу, який досвід, які знання.

Письменник сьогодні несе відповідальність за стан Духу читача, який читає його твори. Адже не дарма говорять, що довге життя у тієї книги, після прочитання якої за спиною у читача виростають крила.

І тут необхідно віддати належне нашим бібліотекарям, які в сьогоднішніх умовах успішно справляються з цим завданням, розставляючи в хаосі книжкового ринку маячки орієнтирів. Сьогодні бібліотекарі засвоїли мудру приказку: «Якщо не можеш мати краще, зроби з того, що ти маєш».

Метою наших рекомендацій є допомога бібліотекам в популяризації кращих зразків художньої літератури.

Класика не старіє з роками. З роками вона стає тільки прекраснішою.

Осінь. Пора року з легким відтінком суму і роздумів. В ці дні все, що навкруги відбувається, сприймаєш якимось по особливому, трохи по філософськи.

Не випадково, мабуть, саме восени так хочеться прочитати що-небудь ліричне. Якраз час для акції «Час читати класику!».

Лейтмотивом акції можуть стати книги-ювіляри. Виставка літератури «Час читати класику: календар літературних ювілеїв 2008–2009» буде оновлюватись протягом року.

В рамках акції можна провести годину-роздум «Класика на всі часи», головним завданням якої буде з'ясування, чи читають підлітки класичні твори і як до них відносяться.

Продовженням розмови про класичну літературу може стати літературний вечір «Благородна чарівність класиків». Легка напівтемрява, запалені свічки, тиха музика... І звичайно, книги. Збірки віршів поетів-класиків, виставка-вікторина по книгам-ювілярам, бесіда про поезію, читання улюблених віршів.

У план проведення акції можуть увійти:

- літературне свято «Золоті сторінки улюблених книг»;
- літературна година «Осені зачарування...»;
- поетична година «І в осені є своя краса...»;
- виставка-вікторина «Герої улюблених книг».

На нашу думку, кожному бібліотекареві буде цікаво дізнатись про відношення читачів до художньої літератури. Тому, в кінці акції, можна провести анкетування «Класична література...і я». Пропонуємо вашій увазі зразок анкети. (Див. Додаток №1).

Питанням виховання у молоді інтересу до читання, розвитку активного мислення, інтелектуальних і творчих здібностей, виховання уважного і вдумливого сприйняття тексту, розвитку культури читання і вміння працювати за текстом — ось далеко неповний перелік питань, які можна вирішити в ході наступної акції «Час читати вдумливо!». Девізом акції можуть стати слова К. Паустовського «Читайте, читайте і читайте! Читайте не кваплячись, щоб не загубити жодної краплі дорогоцінного змісту книг».

Питанням залучення до читання зарубіжної художньої літератури можна присвятити акцію «Краща книга всіх часів і народів» або «Література без кордонів».

Класика — це духовна історія нашого суспільства. Тому вона сприяє кращому розумінню сучасності! Природа художньої літератури така, що естетичну суть твору може збагнути той, хто не просто слідує за розвитком фабули, замислюється над тим, що написано, але і формує думку про творчу особистість письменника, про епоху, в яку написано твір.

Робота бібліотекаря з літературою XIX ст. ґрунтується, в першу чергу, на авторському принципі. Тут доцільно привернути увагу до характеристик літературних інтересів, кола читання письменників-класиків.

Всі, без винятку, письменники позаминулого століття бачили в читанні засіб духовного і морального розвитку. Їх читацькі інтереси характеризуються широтою, різнобічністю, енциклопедичністю: мемуари, історичні, філософські, медичні видання, книги по суспільним наукам та ін.

Огляди літератури на теми «Літературні інтереси сім'ї М. Гоголя», «Що читав І. Котляревський, І. Тургенєв...», «Сторінки із сімейної хроніки Л. Українки», «Бібліотека М. Лескова», «І. Франко. Коло читання», «Що читали письменники-класики» дозволяють увійти в творчу атмосферу, яка сприяла розвитку здібностей, формуванню внутрішнього світу особистості письменника, побачити, зрозуміти народження його творчих замислів.

Цикл літературних вечорів «Як читали і як працювали з книгою письменники-класики» має дати читачу уяву про коло читання, про те, яке місце займала книга в їхньому духовному і творчому житті.

Відтворенню літературно-історичної атмосфери, в якій виховувались і жили письменники, формувався їх світогляд, допоможуть представлені на виставках-персоналіях книги тих авторів, які були популярні та читались в ту епоху.

Виставка-персоналія «Послухай! Згадай про мене...» (присвячена, наприклад, М. Ю. Лермонтову) — тут можна представити книги, які складали коло читання юного поета: твори О. Пушкіна, М. Ломоносова, Г. Державіна, Ю. Батюшкова, І. Крилова, В. Жуковського, І. Козлова, Ф. Тютчева, О. Радіщева, К. Рилєєва, П. Вяземського, Є. Баратинського, романи В. Скотта, Ж.-Ж. Руссо, трагедії Ф. Шіллера, В. Шекспіра, поеми Дж. Байрона, філософські твори Ф.-В. Шеллінга, М. Монтеня, Р. Оуена.

Знайомству з літературою, яка забезпечує вивчення епохи в усій її різноманітності, сприяють також цикл заходів «Письменник і епоха», виставки однієї книги «Знайомлячись з біографією поета» (прозаїка і т.д.).

Особливо необхідно звернути увагу на книги із серії «Письменник в спогадах сучасників», «Літературні пам'ятники», «З літературної спадщини», «Літературні мемуари», «ЖЗЛ».

Серед історико-літературних матеріалів особливий інтерес визивають мемуари, спогади сучасників. Вони забезпечують вагоме джерело знань про письменника. Цікавими формами представлення мемуарної літератури будуть:

- бесіди за «Круглим столом»;
- огляди літератури;
- бенефіси письменників,

наприклад:

- «Мудрості вселюдської скарбниці відкривав» (Г. Сковорода);
- «Тільки тим дана перемога, хто й у Бога сміятися міг» (О. Теліга);
- «Ти вірним був сином свого народу» (І. Я. Франко);
- «Шевченко, якого не знаємо»;
- «Думки мої ... мої труди будуть належати Росії» (М. Гоголь);
- «Збирайтесь іноді читати мій звиток вірний» (О. С. Пушкін);
- «Серед книг про українських (російських) письменників»;
- «Нове про... письменників».

Щоб показати актуальність книг класиків ХІХ ст., необхідно виходити з обліку популярних в читацькому середовищі тем, образів, жанрів. Це можуть бути:

- історична тема;
- тема життєвих і моральних пошуків молодих людей;
- тема кохання, сім'ї та шлюбу;
- тема виховання дітей і т.д.

Тут один з важливих моментів — представлення книг і авторів у несподіваному світлі, в незвичайній трактовці.

Виставки-діалоги:

- «В пошуках істини і людяності»;
- «Виховання душі: про моральні пошуки молоді в творах письменників ХІХ ст.»;
- «Здрастуй, плем'я молоде, незнайоме!»;
- «Як серцю висловити себе?».

Залучити увагу до літератури, спонукати до читання раніше невідомих авторів допоможуть:

- виставка-аукціон «Читаємо ми класику?»;
- виставка-сюрприз «Бестселери... класики»;
- презентація окремих книг «Невідома книга класика»;
- анотована книжкова виставка «З історії створення літературних шедеврів» (кожний твір супроводжується анотацією);
- виставка-реклама «По сторінках... класики» (до окремих малознайомих творів бажано додати анотацію рекламного характеру).

Доповненням до виставок можуть бути деталі побуту (свічники, старовинне приладдя для письма, антикварні книги, мініатюри), які дозволять образно і наочно представити колорит епохи. Біля кожної виставки можна провести огляд на тему: «У світі книжкових скарбів ХІХ століття».

Доречно сказати про використання репродукцій картин видатних художників, ілюстраторів творів письменників-класиків на виставках, годинах моралі, оглядах, літературних вечорах. Вони також дозволяють відчувати творчу атмосферу даної епохи, краще зрозуміти світ художніх цінностей, які формували світогляд, творчу історію творів.

Теми кохання, сім'ї завжди приваблюють читацьку увагу.

Теми вечорів поезії, літературних вечорів і годин, читацької конференції:

- «Коханню вклонялись у всі часи»;
- «Образ жінки в класичній літературі»;
- «Стан жінки в суспільстві і сім'ї в ХІХ столітті»;
- «Тема кохання і дружби в класичній літературі»;
- «О. Фет — співець любові, благодійного відношення до жінки».

Так, наприклад, до програми літературної години «Любов і дружба в ліриці ХІХ століття» можна включити:

- експрес-інтерв'ю «Ваш улюблений ліричний твір про кохання»;
- книжковий аукціон «Знаєте ви лірику поетів ХІХ століття»;
- огляд-рекламу за темою.

Чудовим засобом розуміння естетичних поглядів епохи є музика. Пропонуємо вашій увазі теми літературно-музичних годин:

- «Листи до Поліни Віардо і музичні сторінки тургенівських творів»;
- «Природа і музика в творах класиків»;
- «Лірика... в українському або (російському) романсі»;
- «Ми народжені для натхнення, для звуків солодких і молитв» (О.Пушкін);
- «Чарівне коло мелодій і віршів».

Під час проведення цих заходів присутні дізнаються про історію написання музичних творів на матеріалах класичних художніх творів.

До вашої уваги:

- виставка-словник «Класика завжди сучасна», яка познайомить з новими словами, термінами з суспільно-політичного і літературного життя, що ввели в обіг письменники-класики;
- виставка-диспут «Кожна епоха висловлює про них своє міркування», де можна представити книги з серії «Літературна критика»;
- книжкові експозиції:
  - «(ім'я письменника) в контексті свого і нашого часу»;
  - «(рік)... ювілей (ім'я): час читати, захоплюватись і сперечатись»;
  - «Життя і творчість: відгуки та оцінки»;
  - «Микола Васильович Гоголь: літературний шлях і велич письменника»;

- «Серед книг про...я вибрав цю, а ви?» (в експозиції книги, вибрані читачами).

Пропонуємо варіант рекламного оголошення про відкриття виставки-експозиції:

«Читачі, друзі слова! Бібліотека представляє багатий репертуар видань до ювілею... (ім'я). Книги письменника в Ваших руках — найкраща пам'ять про майстра. Вони чекають Вашої уваги!».

Можна також провести:

- літературну вітальню «Із поетичної спадщини...»;
- вечір вражень «Над сторінками книг...»;
- годину нестандартних ідей «Як я знайомлю читачів з класикою»;
- бенефіс кращого читача класики;
- захист читацького формуляра «Класика в моєму читанні».

До вашої уваги інформаційно-бібліографічне досє «Хто є хто в історії класичної літератури». Досє дозволяє збирати документально-історичні джерела, літературознавчі та мемуарно-епістолярні видання про видатних діячів вітчизняної літератури.

Пропонуємо приклад структури досє:

- основні віхи життєдіяльності письменника;
- огляд літературної спадщини автора;
- бібліографія видань творів автора;
- літературно-критичне усвідомлення творчої спадщини автора;
- сучасне прочитання класика.

Зміст досє аналітично розкривають цитати, фрагменти критичних статей, спогадів сучасників, яскраві епізоди творчої біографії класиків. Це свого роду неопубліковані інформаційно-бібліографічні довідкові видання, створені бібліотекарем.

Минуло ХХ століття, все далі відтісняючи від сучасників літературу ХІХ століття: в окремій частини читаючої публіки проявилось стремління вважати класику застарілою.

Тому важливо бібліотечними засобами активно впливати на читацькі погляди, затверджувати в них поняття про класику як саму надійну опору в сьогоденні, нагадувати про ту високохудожню літературу, яка дісталась в спадщину і несе в собі духовні цінності, які допомагають переживати важкі часи.

Необхідно пам'ятати, що в художній літературі були не тільки «золоте» і «срібне» століття, але і період половини ХХ століття. Імена письменників цього часу і сьогодні визивають цікавість не тільки у старшого, а і у нового покоління читачів.

Складні художні світи В. Астаф'єва, Ч. Айтматова, Ю. Бондарєва, В. Барки, Б. Васильєва, О. Вишні, О. Гончара, О. Довженка, Н. Думбадзе, І. Драча, П. Загребельного, А. Іванова, Ф. Іскандера, І. Кочерги, М. Куліша, О. Ольжича, А. Малишка, Ю. Мушкетика, П. Проскуріна, Д. Павличка, В. Распутіна, М. Рильського, В. Симоненка, В. Сосюри, М. Стельмаха, Ю. Яновського та ін. відкриваються вдумливому читачеві, якого завжди хвилюють читання: Хто я? Для чого живу? В чому зміст життя?

Пропонуємо вам комплекс заходів під загальною назвою «Література і біль, і надія, і потрясіння». Форми заходів найрізноманітніші:

- ретро-огляд «Бестселери спливаючого століття»;
- вечір читацьких пристрастей «Роздуми над прочитаною книгою»;
- вечір вражень «Гортаючи забуті сторінки»;
- галерея образів «Ім'я в російській (українській, зарубіжній) літературі»;
- літературний вечір «Книги, які ми вибираємо»;
- прем'єра «Нова книга знайомого письменника».

Ще один комплексний цикл заходів по популяризації художньої літератури можна проводити на протязі року — «Читання для душі»:

- Вересень. «Сила історії» — оповідання і повісті в художній літературі.
- Жовтень. «Поезія» — знайомство з поетичною спадщиною та сучасною поезією.
- Листопад. «Книги для молоді» — література для тинейджерів.
- Грудень. «Тексти п'єс» — драматургія як захоплююче читиво.
- Січень. «Фільми» — екранізовані художні твори.
- Лютий. «Інформаційні технології» — використання Інтернет технологій для читання художніх творів.
- Березень. «Любовні романи» — одна з тем в художній літературі.
- Квітень. «Слова пісень» — про ліричну поезію та тексти пісень.
- Травень. «Історичний роман» — один з улюблених жанрів художньої літератури.
- Червень. «Книги про подорожі» — пригодницька художня література.
- Липень. «Літературні журнали» — привернення уваги до читання періодичних видань.
- Серпень. «Майбутнє» — фантастика, фентезі.

Сьогодні бібліотеки у боротьбі за душу читача стикаються з серйозним противником масовою культурою і масовою літературою. Книг в наш час випускається немало, та якість продукції, яка наводнила книжковий ринок, визиває занепокоєння. Відсутність державної підтримки в виданні художньої літератури привело до того, що нині вона практично повністю розвивається за законами комерції, і відповідальність за те, щоб література була високоморальною, лежить на письменнику та книговидавці. Діючою інноваційною формою залучення читача до сучасної літератури є книгодебати «Давайте поговоримо», в ході яких можна обговорити такі питання:

- Що прочитали? Ваші відгуки — щирий вибагливий погляд про книги наших сучасників.
- Чи залишились, якісь сторінки в пам'яті? В чому секрет їх привабливості і запам'ятовування?
- Чи став хтось із сучасних авторів Вашим кумиром? В чому, на Ваш погляд, його переваги над іншими письменниками?
- Чи зустрілись Ви з героєм, який став особливо близьким? Як зумів автор зачепити читача цим характером?

- А якщо пофантазувати: які із сучасних книг і яких авторів будуть читати роки через сто, через тисячу в ХХХ столітті?
- Яким би був Ваш список творів, які витримають випробування часом?
- Як Ви розумієте висловлення Г. Манна «Сьогоднішні книги — завтрашні діяння»?

Читання — це складний творчий процес, який потребує участі інтелекту, емоцій, уваги, пам'яті читача. Результатом цього творчого процесу є бачення особистості під впливом художнього твору. Осмисленню прочитаного, читанню з думками сприяють обговорення книг.

Пропонуємо вашій увазі обговорення для юнацтва за новою повістю В. Распутіна «Дочка Івана, мати Івана». Це складний драматичний твір привертає до себе актуальністю змісту. Головне моральне питання, яке постає із сторінок повісті: « Як жити, залишаючись людиною, в суспільстві, розколотому на два «різних світи»: обманутих бідних і багатих, які несправедливо нажили капітали?».

Запитання обговорення повісті:

1. Чому В. Распутін назвав свою повість «Дочка Івана, мати Івана»? В чому зміст такої назви твору?
2. Як живеться в «новому житті простій людині»?
3. Чи згодні ви з автором, що такі молоді люди як Іван зуміють вникнути пасток сучасного життя і змінити життя до кращого?
4. Чому В. Распутін допустив «національний акцент» у своєму новому творі?
5. В чому письменник бачить значення і необхідність для збереження моралі і самоцуття народу?

Дана повість нікого не залишить байдужим. Багатьох вона наводить на асоціативні зв'язки з творами класики («Шинель» Гоголя, «Станционный смотритель» Пушкіна, «Бідні люди», «Злочин і покарання» Достоевського), дає можливість задуматись про серйозні, кричущі проблеми нашого життя.

Головним достоїнством обговорення книг є те, що використовуючи літературний матеріал, ми торкаємось і обговорюємо важливі життєві теми, високі поняття, про які в суєті повсякденного життя рідко задумуємось. При обговоренні творів сучасної художньої літератури необхідно зачепити самі актуальні проблеми: В якій Україні ми живемо? Чого боїмось? Де вони, герої нашого часу? Як і чому головною діючою особою твору часто стає людина, далека від морального ідеалу? Як сучасна література визначає поняття «художнього»? Які її завдання? На якій українській ми висловлюємо свої думки? Чому може навчити книга, написана мовою, яка насичена жаргонізмами, варваризмами, лайливими словами? Наскільки сьогодні співпадають поняття «книга модна» і «книга достойна»?

Популярні сьогодні серед читачів твори Василя Шкляра, Ігоря Римарука, Євгена Кононенка, Юрія Андруховича, Оксани Забужко, Василя Герасим'юка можуть бути обговорені з читачами. Характерне для українця душевне сприйняття буття дозволяє авторам знайти стежку до читача. Вони знаються на психології нації і намагаються

подолати комплекси, аномалії суспільства, яке пародіює власні стереотипи.

Користується популярністю серед читачів прозаїк Василь Шкляр — переможець низки престижних всеукраїнських літературних конкурсів, а його роман «Елементал» робить поняття «бестселер» притаманним українській дійсності!

Художня література представляє собою величезний пізнавальний, емоціональний, естетичний, духовний потенціал.

Познайомити читачів з новими темами сучасної літератури, найбільш цікавими публікаціями в періодичних виданнях, літературознавчими дослідженнями допоможе цикл «Бесіди з читачем про літературу», куди увійдуть: літературні години, рекламні огляди, години інформації. Темі можуть бути такими:

- «Нове ім'я в літературі»,
- «Популярні імена вчора і сьогодні»,
- «Літературні премії року»,
- «Історія в художньому слові»,
- «Не будемо проклинати вигнання»,
- «Найвідоміші поети України».

Цикл презентацій «Книжкове знайомство» — про авторів, твори яких читають постійно.

Літературознавчі і художні журнали складають значну частину фонду, дають можливість використовувати їх інформаційний потенціал при відсутності необхідних книг. Темі заходів можуть бути такими:

- «За сторінками художніх журналів»,
- «Журнали, які найбільш читають».

Пропонуємо вам два літературних диспути (або можна провести як обговорення) на цікаві теми.

І. Диспут «Книги «вічні» і книги «легкого» змісту. Чи потрібно їх протиставляти?».

Питання для обговорення:

1. Чому любителів класики менше ніж прихильників розважального читання?
2. Для класиків література була Храмом, а служіння їй — справою святою і чистою. Сучасні письменники забруднюють літературу матірщиною, неформальною лексикою, порнографією та безграмотністю. Як Ви до цього відноситеся?
3. Чи вважаєте Ви, що прив'язаність до любовних романів і безкінечних телесеріалів свідчить про примітивне мислення і поганий смак?
4. З кожної книги потрібно вилучити щось корисне для себе. А книги про злочини, написані жахливою мовою, на якій розмовляють бандити і міліціонери, чому вони навчать?
5. Наукова фантастика минулих років була читвом інтелектуальним. А чи може бути корисним читання сучасних «фентезі»? Діти стають нервовими, агресивними від всіх цих мутантів, космічних війн і жахів.

6. Погано це чи добре, що ми читаємо романи, які не дають нічого ні розуму, ні серцю? Чи не зіпсує таке читання читацький смак?

II. Поетичний диспут «Навіщо потрібні вірші?».

Питання:

1. Чи потрібні сучасній людині вірші?
2. Чи всім необхідні вірші? Можливо поезія існує тільки для її любителів, а всі інші можуть обійтись без неї?
3. Для чого потрібні вірші Вам? Яке місце вони займають у Вашому житті?
4. Чи повинні вірші бути простими, легкозрозумілими, або складними, для розуміння яких потрібний час, конкретна підготовка, багаторазове прочитання?
5. Чиї вірші ближчі: поетів-класиків минулого чи наших сучасників?
6. Чи існують погані вірші?
7. Кому, по-Вашому, вірші потрібні більше: тим, хто їх читає чи тим, хто їх пише?

Пропонуємо вам нову інноваційну форму «Ярмарки читацьких поглядів» про найбільш запитувані видання. Ця форма буде цікава молодим читачам. На ярмарках можна поговорити про самих «модних авторів» та «модні» теми, наприклад:

- «Інтим-література: Сокровенна? Банальна? Відверта?»,
- «А ви читали Мураками (*або любий інший сучасний автор*)?»,
- «Поговоримо про модні книги?»,
- «Зіркові книги про зіркові долі»,
- «Книга твоєї мрії; яка вона?».

Бібліотекар, який здійснює посередницькі функції між книгою і читачем, повинен сьогодні володіти інформацією про найбільш значні явища і події літературного процесу. Бібліотекар не тільки задовольняє конкретні запити, але і моделює нові читацькі інтереси. Сюди ми віднесемо звернення уваги читача до творчості письменників — лауреатів літературних премій. (Матеріал по письменникам-лауреатам премій України видано окремим виданням).

Твори лауреати, дійсно, заслуговують пильної читацької уваги.

Пропонуємо вам:

Виставку-дебют «Представляємо літературні премії (*рік*) року: книги, імена, погляди».

В кожному розділі — довідка про історію заснування премії. В центрі — книга-лауреат нинішнього року з короткою анотацією, список літератури про автора, основні відомості про його життя і творчість, оцінки його творів у літературній критиці та читацькому середовищі. Читачу пропонується перевірити свою ерудицію і відповісти на запитання: які літературні премії ви знаєте, в якому році заснована премія, в якій мові вперше з'явилося слово «премія» та ін.

Огляд-реклама «Знайомтесь: Лауреати Національної премії ім.Тараса

Шевченка»

розкриває творчість письменників, найбільш талановитих, лауреатів цієї (можна і інших) премії.

Читаюча публіка характеризується пристрастями до певних літературних жанрів. Можна запропонувати читачам інформаційно-пізнавальну програму «Літературні жанри і наші пристрасті», яку можна розділити на блоки, наприклад:

- «Поетичні подорожі по ХХ століттю»,
- «Фантастика ХХ століття в іменах»,
- «Українська проза сьогодні».

Якщо читач не шукає книгу, тоді нехай книга знаходить його, попадаючи на виставкову вітрину, рекламний стенд, наприклад:

- «Книги, які потрібно перечитувати»,
- «Кращі книги для Вас!»,
- «Всесвітньо-відомі бестселери — книги Вашої мрії»,
- «Книга, про яку хочу розповісти»,
- «Бестселер для молоді і нові цінності та приклади для наслідування»,
- «Абсурд — це цікаво: гумор як педагогіка нового часу?»»,
- «Юність — пора проблем?!: Соціальна, психологічна, філософська проза»,
- «Вторгнення ірреальності: фантастика, фентезі, містика»,
- «Повернення пам'яті: ретроспективна, історична, духовна проза»,
- «Солодощі дамського роману»,
- «Сльози, мрії і курйози: любовний роман»,
- «Авантюрний жанр і його різновидність»,
- «Детектив — це цікаво!»»,
- «Ці книги вибрали твої сучасники»,
- «Література рідного краю в контексті сучасної української літератури»,
- «Кумири молодих в літературі».

Пропонуємо варіанти нетрадиційних виставок літератури.

Виставка-реклама «А Ви читали?»

Цитата: «*Читай..., щоб мислити і розсуджувати*» (Ф.Бекон).

Розділи: 1. «Що у нас читають?»

2. «Книга, про яку сперечаються».

3. «Увага: нова книга!»

Девіз в кінці виставки: «Спішіть прочитати!».

Виставка-реклама «Для Вас, господині! Художня література про жінок і для жінок».

Звертання: «Тільки у нас і тільки сьогодні — максимум інформації про «жіночий» роман».

Розділи: 1. «Витоки дамського роману».

2. «Рожева» белетристика.
3. «Любов на фоні історії».
4. «Згубні пристрасті».
5. «Звернення до почуття».

Виставка-дебют «Книжкове знайомство».

Пояснення: «Дебют (франц. *debut*) — перший виступ на якій-небудь творчій ниві» // Рад. енциклопед. словник.— М., Рад. енциклопедія.— С.370.

Виставка-панорама «Літературні жанри і наші пристрасті».

Цитата: «... по суті читаюча публіка складається з багатьох груп і кожна звертається до нас:

Втішайте мене.

Розважайте мене.

Дайте мені посумувати.

Розчуйте мене.

Дайте мені помріяти.

Розсмішіть мене.

Наганяйте на мене нудьгу.

Заставте мене плакати».

(Гі де Мопассан,

передмова до роману «П'єр і Жан»)

Розділи: 1. «Лицарі сучасної фантастики».

2. «Поетичні подорожі по ХХ сторіччю».

3. «Представляємо улюбленого поета».

Звернення до читачів: «Друзі читачі! Якщо Вам потрібний справжній добрий співрозмовник і надійна духовна опора в теперішньому непростому житті станьте читачем і прихильником творчості поета... Ласкаво просимо на презентацію виставки».

Приклади нетрадиційних виставок:

- Виставка-реклама «Читати ці книги престижно!».
- Виставки-дискусії «У що ми віримо?» (за творами художньої літератури).
- «Книги, про які сперечаються».
- Виставка-вікторина «З яких ми художніх творів?».

- Виставка-словник «Літературна абетка».
- Виставка-дебют «Репертуар для модного читання».
- Експрес-виставки «Відкрийте книги молодих!», «Цілком нові книги».

Кожна з нових експозицій дозволяє активізувати читацькі запити, розширити репертуар запитуваних книг, залучити увагу до нових імен і невідомих раніше творів.

Набуток сучасної української літератури значний. Сьогодні українських авторів читає не тільки російськомовна частина нашого населення, — вони затребувані і за кордоном. Наприклад, Юрія Іздрика переклали англійською, російською, польською та білоруською мовами.

Щоб читач знайшов українську книгу, потрібно її популяризувати. Видавництвом сучасної української художньої літератури займаються: львівська «Кальварія», івано-франківська «Лілея-НВ», київський «Факт» і «Основи», харківське «Фоліо».

Кожен бібліотекар, як і кожна культурна і освічена людина, може і повинен бути промоутером українського читання у своєму місті, колі друзів, родині. Не потрібно боротися за українську художню книгу, варто допомагати читачеві особистою участю у читанні і популяризації дійсно цікавої, незнаної багатьма як сучасної так і класичної української літератури.

Пропонуємо вам ознайомитись із списком сучасних українських письменників і їх творів, які за даними Центру рейтингових досліджень «Еліт-профі», що проводить акцію «Книжка року», за відгуками в ЗМІ, за форумами Інтернету і відгуками наших користувачів мають популярність серед населення, а також інші рейтингові видання. (Див. Додаток №1).

Бібліотекареві необхідно пам'ятати, що українська художня література є інтелектуальною основою національної культури і від її рівня залежить рівень культури громадян в цілому.

Доцільно готувати для читачів рекомендаційні списки, які б вміщували інформацію про публікацію творів класиків та сучасних українських письменників на сторінках літературно-художніх видань, наприклад, «Сучасна художня література на сторінках періодичних видань».

У кожній бібліотеці потрібні тематичні полиці або книжкові виставки, присвячені Лауреатам літературних премій. Пропонуємо деякі назви:

- «Українське слово просить до тебе...»,
- «Краса художнього слова в сучасній українській літературі»,
- «Світова література в перекладі українською мовою»,
- «Класики українського перекладу»,
- «Сучасна українська поезія і проза в періодичних виданнях».

Твори української класики можна рекламувати шляхом виготовлення книжкових закладок. Наприклад, одна з книжкових закладок може починатись словами «А ти знаєш, що слово «класика» походить від слова «класно»... А далі читачам пропонуються перлини української класичної літератури з короткою анотацією.

Бібліотеці необхідно уважно стежити за новими творами сучасних неординарних і популярних українських письменників, творчість яких викликає неоднозначне ставлення до них читачів. З цією метою організуються виставки, де поруч із книгами, до прикладу, Сергія Жадана чи Василя Шкляра, розміщують полемічні статті з періодичних видань, присвячених їх творчості.

Для читачів, любителів української фантастики, бажано передплатити журнал «Реальность фантастики».

Для поповнення фонду української художньої літератури необхідними виданнями можна використовувати звернення до користувачів, наприклад: «Шановні читачі! Ви загубили книгу? Дуже прикро. Проте проблемі можна зарадити, якщо взамін загубленої ви принесете видання класичної або сучасної української літератури, зокрема:...»

Популяризуючи художню літературу, необхідно пам'ятати про творчість місцевих авторів.

Письменник – читач – читання — ланки одного ланцюга. Як виховати патріотизм, любов до малої Батьківщини, класичної літератури?

Завдання поетів і прозаїків — створювати художні твори, здатні пробудити в читачеві високі світлі почуття. А наше завдання — донести ці шедеври, потаємні почуття і думки автора до читача.

В зв'язку з цим особливо важливий творчий зв'язок бібліотеки з місцевими літераторами, життя і творчість яких невід'ємні від історії рідного краю.

Літературне краєзнавство — специфічна галузь науки про літературу, предметом якої є вивчення фольклорної спадщини та літературних творів, художніх образів, нав'язаних природою, історичними подіями, традиціями, звичаями, побутом і людьми певного краю.

Співпраця бібліотекар – письменники – читач досягне єдності, коли ми будемо пам'ятати слова Івана Франка: «Кожен чільний письменник — чи він слов'янин, чи німець, чи француз, чи скандинавець, — є наче дерево, що своїм корінням впирається якомога глибше і міцніше в свій рідний, національний ґрунт, намагається ввіссати в себе і переварити в собі якнайбільше його живих соків, а своїм пнем і кроною поринає в інтернаціональній атмосфері ідейних інтересів, наукових, суспільних, естетичних і моральних змагань. Тільки той письменник може... мати якесь значення, хто має і вміє цілій освіченій людськості сказати якесь своє слово в такій формі, яка б найбільше відповідала його національній вдачі».

Форми популяризації самі різні: книжкові виставки, перегляди, огляди, літературні вечори і години, зустрічі з письменниками і поетами, бенефіси та ін.

Вплив художньої літератури в тій чи іншій мірі відчуває на собі кожна людина. Розкриваючи в життєвих колізіях багатство і складність почуттів і поривів, художня література створює сприятливі умови для вироблення морального кредо читача. Читач, пізнаючи життя через літературу, накопичує світосприймання, духовну енергію, навчається співчуттю, подоланню життєвих суперечностей, проживаючи при цьому не одне, а декілька життів і цим самим збільшуючи термін власного існування на землі.

Анкетування «Класична література...і я»

1. Що таке, на Ваш погляд, класична література?
  - твори, які пройшли випробування часом;
  - те, що відображає загальнолюдські цінності;
  - те, що признано культурними людьми в усьому світі;
  - те, що відображає дух, цінності визначеної нації, народу;
  - те, що проходять по шкільній програмі;
  - це твір, написаний багато століть назад;
  - свій варіант відповіді _____.
2. Чи читаєте Ви класичну літературу?
  - так;
  - ні.
3. Що спонукає Вас читати класичну літературу?
  - учбова програма;
  - бажання прочитати «золоту сотню», яка дозволяє стати освіченою людиною;
  - інтерес і пізнання нового;
  - свій варіант відповіді _____.
4. Як часто Ви читаєте класичну літературу?
  - постійно;
  - від випадку до випадку;
  - взагалі не читаю;
  - свій варіант відповіді _____.
5. Якщо класична література Вас не цікавить, то чому? _____.
6. Кого з письменників ви вважаєте класиками? (Назвіть конкретно) _____.
7. Чи може бібліотека впливати на відношення читача до класичних творів?
  - через розкриття фонду;
  - за допомогою книжкових виставок;
  - за допомогою проведення масових заходів;
  - ваш варіант відповіді _____.

Чи вмієш ти читати художню літературу?

(тест для підлітків)

Ти вже прочитав багато книжок, серед яких були і науково-пізнавальні, і художні твори. Книжковий світ вводив тебе до іншого світу, розповідав про життя різних людей, з ним ти розв'язував наукові проблеми, занурювався у складні галузі знань.

Цікаво, чи помітив ти, що читання художньої літератури відрізняється від читання науково-пізнавальної літератури?

Запитання тесту організують твої думки у цьому напрямку. Прочитай запитання і відміть варіанти відповідей, які підходять лише тобі.

1. Чи швидко ти читаєш художню літературу?
  - а) миттєво;
  - б) по-різному;
  - в) повільно, вдумуючись.
2. У якому оточенні ти читаєш книжки?
  - а) у гучному;
  - б) будь-якому;
  - в) у тиші.
3. Чи перечитуєш ти книжки?
  - а) часто;
  - б) ніколи;
  - в) рідко.
4. Чи цікавить тебе внутрішній світ героїв книги?
  - а) головне для мене сюжет;
  - б) для мене це головне у художньому творі;
  - в) іноді, особливо у захоплюючих місцях.
5. Як емоційно чи байдуже ти реагуєш на те, що написав автор?
  - а) буває і радію, і сумую;
  - б) ніколи не реажую, бо це все вигадки;
  - в) іноді, особливо у захоплюючих місцях.
6. Чи виникають у тебе образні уяви?
  - а) уявляю собі цілі картини;
  - б) іноді бачу героїв як живих;
  - в) ніколи.
7. Чи порівнюєш ти прочитане зі своїм власним життєвим досвідом?
  - а) завжди порівнюю з собою і своєю поведінкою;
  - б) іноді, коли схожі ситуації;
  - в) ні, книжкові герої далекі від реального життя, я не знайшов жодного, схожого на мене.

8. Чи цікавлять тебе автори художніх творів як особистості?
- так, бо це зустріч з оригінальною, цікавою, думаючою людиною;
  - звертаю увагу лише на славнозвісних;
  - автор мене не цікавить, лише була б цікава книжка.
9. Чи пропускаєш ти описи природи?
- так, бо вони відволікають від сюжету;
  - іноді затримую на них погляд;
  - ніколи, бо вони допомагають краще пізнати твір.
10. Чи вигадуюєш ти продовження до прочитаного?
- так;
  - ні, це робота письменника;
  - іноді, у випадку захоплюючого сюжету.

А зараз порахуй свої бали:

№ запитання	а	б	в	№ запитання	а	б	в
1.	3	2	1	6.	1	2	3
2.	2	2	1	7.	1	2	3
3.	1	3	2	8.	1	2	3
4.	3	1	2	9.	3	2	1
5.	1	3	2	10.	1	3	2

- 10-15** Ми вітаємо тебе — ти читач-художник, і водночас мислитель. Ти спостережливий, емоційний, здатний до переживань і перевтілень, ти чуйний до внутрішнього світу людей. У тебе багата уява і неординарне мислення. Ти — ідеальний читач.
- 16-25** У тебе є певний читацький талант. Мабуть, тобі не вистачає спостережливості і бажання більш глибоко аналізувати прочитане. Бажаємо тобі гарних книг на твоєму читацькому шляху, які б заповнили тебе цілком і увійшли у твоє життя назавжди.
- 26-30** Ти читаєш художню літературу досить поверхово і з великою швидкістю. До тебе ще не потрапила така книга, яка б захопила тебе повністю і примусила замислитися і перечитати її ще і ще раз. Зроби зусилля візьми в руки невеличке оповідання і прочитай його, не пропускаючи жодного слова, вигадуючи образ автора. І тоді для тебе відкриється чудовий світ краси. Спробуй це, бо колись потрібно почати думати, страждати, переживати — саме для цього й існує художня література.

Для ознайомлення з новинками сучасної української літератури, вивчення класичної спадщини рекомендуємо користуватись сайтами Інтернет.

- Поезія українська (від класики до новітньої): <http://poetry.uazone.net/>.
- Фантастика українська та переклади зарубіжної фантастики українською: <http://www.zhelem.com/ua/>.
- Історична українська література (і художня, і наукова): <http://exlibris.org.ua>.
- Суттєвий список сучасних українських авторів з лінками на твори: <http://www.kalmiyus.h1.ru/awt.shtml>.

Література

1. Афанасенко О. Читання як об'єктивний чинник розвитку книжкового ринку України // Вісник Книжкової палати.– 2008.– №1.– С.9.
2. Бородина В.А. Библиотечное обслуживание: Учебно-методическое пособие.–М: Либеря, 2004.– 168 с.
3. Буканова М. На поэтический подиум — классику // Библиотека.– 2008.– №2.– С.25.
4. Васильева Лариса. О книге, чтении и еще о многом // Вестник библиотек Москвы.– 2006.– №4.– С.17.
5. Васильева Н. Книга дарит праздник //Новая библиотека.– 2007.– №12.– С.13.
6. Головки С. Книжечей-тинейджер? Это реально // Библиотека.– 2006.– №10.– С.6.
7. Головки С. И. Специалист: образование, компетентность, новаторство. Вып.21.– М.: Либеря, 2005.– 142 с.
8. Дегтярева Т. Ю. Страсти по французской литературе // Библиотека.– 2005.– №4.– С.57.
9. Демченко О. Що ми читаємо? // Шкільна бібліотека.– 2006.– №9.– С.50.
10. Епифанова И., Зайцева А. Чтобы классика стала бестселлером // Библиотека.– 2006.– №6.– С.30
11. Иванникова Н. «И грянул бал...» // Библиотека.– 2008.– №2.– С.27.
12. Коваль Т., Гуровська Л. Організація обслуговування читачів-гуманітаріїв // Бібліотечний форум України.– 2008.– №1.– С.2.
13. Кузнецова В. Е. «Время читать стихи!» //Новая библиотека.– 2007.– №6.– С.32.
14. Лебединська Г. Антологія пам'яті: Російські поети ХІХ століття — вихідці з